

การพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนบน

The Development of Strategic Leadership Model of Basic Educational Institutions Administrators in the Upper Central Provinces

อติพงษ์ เพชรสุทธิ

Athipong Phetchsuth

มหาวิทยาลัยปทุมธานี

Pathumthani University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: Atipong_ru@outlook.com

Received: 2024-9-23; Revised: 2025-1-27; Accepted: 2025-3-16

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนารูปแบบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และ 2) ประเมินความเป็นไปได้และการนำไปใช้ประโยชน์ของรูปแบบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นวิจัยแบบผสมผสานวิธี กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา และสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนบน สุ่มสถานศึกษาตามขนาดใน 5 จังหวัด ได้แก่ ขนาดใหญ่พิเศษ ขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก โดยสุ่มสถานศึกษาตามสัดส่วนของจำนวนสถานศึกษาในแต่ละจังหวัด ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 281 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบปลายเปิด และแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในกรณีการวิจัยเชิงปริมาณ ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิเคราะห์เนื้อหาแล้วเขียนบรรยายเชิงพรรณนา ผลการวิจัยพบว่า

1. รูปแบบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า มีความถูกต้องและความเหมาะสม ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านการกำหนดกลยุทธ์ ด้านการกำหนดทิศทางขององค์กร ด้านการสร้างวัฒนธรรมองค์กร ด้านการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ ด้านการควบคุมและประเมินกลยุทธ์

2. การประเมินความเป็นไปได้และการนำไปใช้ประโยชน์ของรูปแบบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความเป็นไปได้ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

รูปแบบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ที่ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบนี้ สามารถนำไปใช้พัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีความสามารถในการกำหนดกลยุทธ์และนำไปปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังช่วยสร้างวัฒนธรรมองค์การที่เอื้อต่อการพัฒนาสถานศึกษาในระยะยาว

คำสำคัญ: การพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์, ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์, ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

The objectives of this research were 1) To develop a strategic leadership model for administrators of basic educational institutions, and 2) To evaluate the feasibility and applicability of the strategic leadership model for administrators of basic educational institutions. This mixed-method research included samples consisting of school administrators

under the jurisdiction of the Primary Education Service Area Offices and Secondary Education Service Area Offices in the Upper Central Region of Thailand. Schools were stratified by size across five provinces, including extra-large, large, medium, and small schools, with proportional random sampling yielding a total of 281 participants. The research tools included open-ended interview forms and a five-point Likert scale questionnaire. Quantitative data were analyzed using basic statistics, including frequency, percentage, mean, and standard deviation. Qualitative data were analyzed through content analysis and presented descriptively. The research results were found as follows;

1. The strategic leadership model for administrators of basic educational institutions was found to be accurate and appropriate, consisting of five components: strategy formulation, organizational direction setting, organizational culture building, strategy implementation, and strategy monitoring and evaluation.

2. The evaluation of the feasibility and applicability of the strategic leadership model indicated that its overall feasibility was at the highest level.

The strategic leadership model, encompassing these five components, can be utilized to enhance the capabilities of administrators in basic educational institutions to effectively formulate and implement strategies. Furthermore, it supports the development of an organizational culture conducive to long-term educational improvement.

Keywords: Strategic Leadership Development, Strategic Leadership, School Administrators

บทนำ

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งถือเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติให้เจริญรุ่งเรือง การพัฒนาประเทศต้องเริ่มต้นจากการพัฒนาประชากร โดยการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและทั่วถึง เพื่อให้คนในชาติมีความพร้อมทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม การจัดการศึกษาจึงต้องมีเป้าหมายในการพัฒนาบุคคลให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ และสอดคล้องกับความต้องการของประเทศในยุคปัจจุบัน (ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ, 2560) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 54 กำหนดให้รัฐดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลา 12 ปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย นอกจากนี้ คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 28/2559 ยังระบุให้การศึกษาขั้นพื้นฐาน 15 ปี ต้องมีมาตรฐานและคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562) นโยบายดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของการศึกษาที่ต้องมุ่งเน้นคุณภาพและการเข้าถึงอย่างเท่าเทียม

ในยุคปัจจุบัน ผู้บริหารโรงเรียนมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยเฉพาะการมีภาวะผู้นำที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งช่วยให้บุคลากรในองค์กรสามารถปฏิบัติงานได้เต็มศักยภาพ ทั้งในระดับบุคคลและทีม ภาวะผู้นำที่มีประสิทธิภาพยังสร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการพัฒนาองค์กรและสามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงในสังคมโลกได้อย่างเหมาะสม ผู้บริหารจึงจำเป็นต้องมีความเป็นผู้นำเชิงกลยุทธ์ (Strategic Leadership) ซึ่งเป็นคุณสมบัติสำคัญที่ช่วยให้องค์กรบรรลุเป้าหมาย (เนตร์พัฒนา ยาวีราช, 2556)

ผู้นำเชิงกลยุทธ์มีความสำคัญในการกำหนดทิศทางและกลยุทธ์ขององค์กร โดยต้องมีความวิสัยทัศน์กว้างไกล สามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกองค์กร และสร้างความ

ร่วมมือผ่านกระบวนการสื่อสารที่ชัดเจน นอกจากนี้ การบริหารเชิงกลยุทธ์ยังครอบคลุมถึงการวางแผน การดำเนินการ และการประเมินผล ซึ่งช่วยให้การจัดการองค์กรมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล (Hitt, Ireland & Hoskisson, 2007)

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในผู้บริหารสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน เพื่อให้สามารถกำหนดทิศทางและพัฒนาศักยภาพของบุคลากรในองค์กรได้อย่างเต็มที่ การวิจัยครั้งนี้มุ่งหวังที่จะพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ที่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา โดยผลการวิจัยจะเป็นข้อมูลสำคัญสำหรับการวางแผนและพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อไป ซึ่งจะนำไปสู่การยกระดับคุณภาพการศึกษาในระดับชาติ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อประเมินความเป็นไปได้และการนำไปใช้ประโยชน์ของรูปแบบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยเรื่องการพัฒนาแบบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้ 1. การบริหารการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2. ทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ 3. หลักการ แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบ 4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ

โดยผู้วิจัยได้ใช้แนวคิด ทฤษฎีและผลวิจัยของนักวิชาการ ได้แก่ คีฟส์ (Keeves, 1997) ในการพัฒนารูปแบบ ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและสัมภาษณ์ผู้ผู้ทรงคุณวุฒิ 2) การร่างรูปแบบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 3) การพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และ 4) การประเมินความเป็นไปได้และการนำไปใช้ประโยชน์ของรูปแบบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และสังเคราะห์องค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ ตามแนวคิดของนักวิชาการ ด้านคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วยนักวิชาการทางการศึกษา ดังนี้ Dess & Miller (1993); Davies & Davies (2004); Gill (2006); Davies, Davies & Ellison (2005); Hitt, Ireland & Hoskisson (2007); Adair (2010); DuBrin (2010); Wheelen & Hunger (2012); Lear (2012); Robbins & Coulter (2012); เครือวัลย์ ไชยสินธ์ (2559); เชวงศักดิ์ พุกษาเทเวศ และคณะ (2555); นันทน์ภัส สุทธิการ (2562) และ ยศวดี เชื้อวงศ์พรหม (2562) ประกอบด้วย 5 คุณลักษณะ ได้แก่ 1) การกำหนดกลยุทธ์ 2) การกำหนดทิศทางองค์กร 3) การสร้างวัฒนธรรมองค์กร 4) การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ 5) การควบคุมและประเมินกลยุทธ์

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Method Research) ทั้งการวิจัยเชิงปริมาณ และการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยตามแนวคิดของ Keeves (1997) ขวัญฟ้า รังสิยานนท์ (2552) วิมล จันทรแก้ว (2555) สุเทพ ตระหง่าน (2557) โดยมี 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและสัมภาษณ์ผู้ผู้ทรงคุณวุฒิ 2) การร่างรูปแบบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 3) การพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และ 4) การประเมินความเป็นไปได้และการนำไปใช้ประโยชน์ของรูปแบบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีรายละเอียดดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ขั้นตอนที่ 1 การวิจัยเชิงปริมาณ

1. ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาและสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนบน จำนวน 8 จังหวัด ประกอบด้วย จังหวัดนนทบุรี จังหวัดปทุมธานี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จังหวัดสระบุรี จังหวัดชัยนาท จังหวัดลพบุรี จังหวัดสิงห์บุรี และจังหวัดอ่างทอง สุ่มจังหวัดโดยการสุ่มอย่างง่ายจากจังหวัดภาคกลางตอนบนทั้งหมด 8 จังหวัดโดยสุ่มไม่ต่ำกว่าร้อยละ 50 ได้จำนวน 5 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดนนทบุรี จังหวัดสระบุรี จังหวัดชัยนาท จังหวัดลพบุรี และจังหวัดอ่างทอง จำนวน 1,060 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาและสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนบน สุ่มสถานศึกษาตามขนาด ใน 5 จังหวัด ได้แก่ ขนาดใหญ่พิเศษ ขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก โดยสุ่มสถานศึกษาตามสัดส่วนของจำนวนสถานศึกษา ในแต่ละจังหวัด ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 281 คน

ขั้นตอนที่ 2 การวิจัยเชิงคุณภาพ

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย มี 4 กลุ่ม คือ

2.1 ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับองค์ประกอบ คุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน (In-Depth Interview)

2.2 ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของรูปแบบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (Index of Item – Objective Congruence : IOC)

2.3 ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 10 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้วยการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

เครื่องมือในการวิจัย

1. แบบสัมภาษณ์แบบปลายเปิด เป็นแบบสัมภาษณ์ให้ผู้ทรงคุณวุฒิ แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert) ลักษณะแบบสอบถามประกอบด้วยภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานใน 5 องค์ประกอบโดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิแสดงความคิดเห็นหรือให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์ด้วยตนเอง เพื่อให้ได้รายละเอียดในการสร้างเครื่องมือภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีการบันทึกเสียงด้วยเครื่องบันทึกเสียงและจดบันทึกใช้เวลาในการสัมภาษณ์คนละ 60 นาที

2. ผู้วิจัยนำร่างรูปแบบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ตรวจสอบค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item – Objective Congruence : IOC) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญได้พิจารณาความสอดคล้องระหว่าง ข้อความของร่างรูปแบบกับนิยามปฏิบัติการและเนื้อหาสาระเพื่อแสดงความคิดเห็น

3. ผู้วิจัยนำร่างรูปแบบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 10 คน พิจารณาความเหมาะสม โดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

4. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม จากกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนบน จำนวน 281 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยใช้ค่าความถี่และร้อยละ และจัดเรียงลำดับความสำคัญ

2. สรุปผลจากการศึกษาเอกสาร งานวิจัย และสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ โดยผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสรุปผลจากการศึกษาเอกสาร งานวิจัยและการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิมาใช้เป็นแนวทางการสร้างรูปแบบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน

3. นำแบบสอบถามมาวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องและตั้งเกณฑ์แบบสอบถามจะต้องมีค่า IOC ตั้งแต่ .80 ขึ้นไป โดยอ้างอิงเกณฑ์การประเมินจาก เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ (2555)

4. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม สำหรับคำถามแบบปลายเปิดที่เป็นข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นเพิ่มเติมจากผู้ทรงคุณวุฒิใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) เพื่อหาความเหมาะสมของร่างรูปแบบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

5. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามมีเกณฑ์ค่าเฉลี่ยการประเมิน ดังนี้ (วิเชียร เกตุสิงห์, 2538)

ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00 หมายถึง รูปแบบมีความเป็นไปได้/การนำไปใช้ประโยชน์ ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49 หมายถึง รูปแบบมีความเป็นไปได้/การนำไปใช้ประโยชน์ ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49 หมายถึง รูปแบบมีความเป็นไปได้/การนำไปใช้ประโยชน์ ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49 หมายถึง รูปแบบมีความเป็นไปได้/การนำไปใช้ประโยชน์ ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49 หมายถึง รูปแบบมีความเป็นไปได้/การนำไปใช้ประโยชน์ ในระดับน้อยที่สุด

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามเพื่อประเมินความเป็นไปได้และการนำไปใช้ประโยชน์ของรูปแบบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ใช้การคำนวณค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยพิจารณาจากลำดับค่าเฉลี่ยของความเป็นไปได้และการนำไปใช้ประโยชน์ของรูปแบบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยจัดความสำคัญเป็น 3 ลำดับแรก โดยการเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด

ผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่ารูปแบบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความเหมาะสม ถูกต้องประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ด้านการกำหนดกลยุทธ์ จำนวน 6 ข้อ 2) ด้านการกำหนดทิศทางขององค์กร จำนวน 7 ข้อ 3) ด้านการสร้างวัฒนธรรมองค์กร จำนวน 6 ข้อ 4) ด้านการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ จำนวน 6 ข้อ และ 5) ด้านการควบคุมและประเมินกลยุทธ์ จำนวน 6 ข้อ รวมข้อย่อย 31 ข้อ

2. ผลการประเมินความเป็นไปได้และการนำไปใช้ประโยชน์ของรูปแบบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความเป็นไปได้และการนำไปใช้ประโยชน์ของรูปแบบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

รูปแบบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	ความเป็นไปได้			การนำไปใช้ประโยชน์		
	$\bar{X}$	SD	ระดับ	$\bar{X}$	SD	ระดับ
1. ด้านการกำหนดกลยุทธ์	4.65	0.25	มากที่สุด	4.66	0.22	มากที่สุด
2. ด้านการกำหนดทิศทางองค์กร	4.62	0.32	มากที่สุด	4.63	0.31	มากที่สุด
3. ด้านการสร้างวัฒนธรรมองค์กร	4.58	0.30	มากที่สุด	4.59	0.25	มากที่สุด
4. ด้านการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ	4.57	0.33	มากที่สุด	4.60	0.29	มากที่สุด
5. ด้านการควบคุมและกำหนด กลยุทธ์	4.63	0.27	มากที่สุด	4.64	0.25	มากที่สุด
โดยรวม	4.65	0.25	มากที่สุด	4.66	0.22	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 แสดงว่า ความเป็นไปได้ของรูปแบบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.62, SD = 0.21) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านการกำหนดกลยุทธ์ ($\bar{X}$ = 4.65, SD = 0.25) ด้านการควบคุมและประเมินกลยุทธ์ ($\bar{X}$ = 4.63, SD = 0.27) ด้านการกำหนดทิศทางองค์กร ($\bar{X}$ = 4.62, SD = 0.32) ด้านการสร้างวัฒนธรรมองค์กร ($\bar{X}$ = 4.58, SD = 0.30) ด้านการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ ($\bar{X}$ = 4.57, SD = 0.33)

การนำไปใช้ประโยชน์ของรูปแบบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.63, SD = 0.18) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านการกำหนดกลยุทธ์ ($\bar{X}$ = 4.66, SD = 0.22) ด้านการควบคุมและประเมินกลยุทธ์ ($\bar{X}$ = 4.64, SD = 0.25) ด้านการกำหนดทิศทางองค์กร ($\bar{X}$ = 4.63, SD = 0.31) ด้านการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ ($\bar{X}$ = 4.60 SD = 0.29) ด้านการสร้างวัฒนธรรมองค์กร ($\bar{X}$ = 4.59, SD = 0.25)

อภิปรายผล

ผู้วิจัยขออภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1. ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ ด้านการกำหนดกลยุทธ์ มีค่าเฉลี่ยของความเป็นไปได้และการนำไปใช้ประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุดเป็นลำดับแรก ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญกับการกำหนดกลยุทธ์ ซึ่งเป็นการคิดที่เป็นระบบและมีประสิทธิภาพมากที่สุดถือเป็นกลไกในการเพิ่มประสิทธิภาพและเป็นองค์ประกอบแห่งความสำเร็จของคนและองค์การในยุคการแข่งขัน สอดคล้องกับแนวคิดของ สมชาย เทพแสง และทัศนาศ แสงศักดิ์ (2552) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการคิดเชิงกลยุทธ์ว่า การใช้ความคิดเชิงกลยุทธ์มีความสำคัญต่อการบริหารและการจัดการในยุคปัจจุบัน โดยเฉพาะสังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา รวมทั้งองค์การซึ่งถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของสังคมและต้องเผชิญกับการไหลบ่าของวัฒนธรรมกระแสโลกาภิวัตน์และโลกของข่าวสาร ข้อมูลที่มีอยู่มากมาย จึงต้องอาศัยผู้นำที่มีความคิดเชิงกลยุทธ์ นำมาใช้ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้ทันสมัย และวางแผนป้องกันวิกฤติต่าง ๆ ที่มากระทบ

2. ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ ด้านการควบคุมและกำหนดกลยุทธ์ มีค่าเฉลี่ยของความเป็นไปได้และการนำไปใช้ประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุดเป็นลำดับที่สอง ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาตระหนักและให้ความสำคัญในการวิเคราะห์หาการกำหนดวิสัยทัศน์สอดคล้องกับการจัดการศึกษาของประเทศและบริบทของสถานศึกษาหาข้อบกพร่องเพื่อกำหนดแนวทางการแก้ไขและพัฒนาเพื่อบรรลุอนาคต และให้คณะกรรมการสถานศึกษาและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ มาโนช พรหมปัญญา (2553) ที่สรุปว่า ประโยชน์ของมนุษย์สัมพันธ์ มีดังนี้ 1) ทำให้เข้าใจธรรมชาติด้านต่าง ๆ ของมนุษย์ 2) ทำให้เข้าใจความต้องการพื้นฐานของมนุษย์และสามารถสนองความต้องการพื้นฐานที่เหมือนกันและแตกต่างกันได้ 3) ทำให้เกิดความราบรื่นในการคบหาสมาคมกับคนอื่น 4) ทำให้ได้รับความรักใคร่ เชื้อถือ ศรัทธาจากบุคคลในครอบครัว องค์กรและสังคม 5) ทำให้เกิดความร่วมมือร่วมใจในการทำงานให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน 6) ช่วยลดปัญหาความขัดแย้งในการทำงานและการอยู่ร่วมกัน 7) ทำให้บุคคลมีแรงจูงใจในการทำงานมีความสามัคคีกลมเกลียว 8) เป็นปัจจัยสำคัญในการประสานประโยชน์ของสังคม ป้องกันและแก้ปัญหาสังคมเศรษฐกิจการเมืองได้ 9) ทำให้ทุกคนรู้สึกเป็นพวกเดียวกัน ต่อสู้เพื่อประโยชน์ร่วมกัน 10) ทำให้ตนเองมีความสุข ผู้อื่นมีความสุขและสังคมมีประสิทธิภาพ

3. ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ ด้านการกำหนดทิศทางองค์การมีค่าเฉลี่ยของความเป็นไปได้และการนำไปใช้ประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุดเป็นลำดับที่สามที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษา ให้ความสำคัญในการบริหารสถานศึกษาในสภาพแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงของโลกาภิวัตน์และโลกไร้พรมแดนและเป็นโลกแห่งการท้าทายการบริหารสถานศึกษาในปัจจุบันและในอนาคต การกำหนดทิศทางองค์การเป็นการบริหารที่ได้คำนึงถึงพื้นฐานของจุดอ่อน จุดแข็ง โอกาสและอุปสรรคขององค์การที่ได้มีการวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ โดยมีการกำหนดวิสัยทัศน์ วัตถุประสงค์และพันธกิจของสถานศึกษา ซึ่งถือว่าเป็นการกำหนดทิศทางเพื่อให้สอดคล้องกับโลกแห่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว บนพื้นฐานของข้อมูลและเป็นการกำหนดสิ่งที่เรียกว่าข้อเท็จจริง เพื่อนำมาวางแผนกลยุทธ์ นำกลยุทธ์ไปปฏิบัติตลอดจนติดตามประเมินผลและปรับปรุงเพื่อให้การบริหารสถานศึกษาเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ สอดคล้องกับแนวคิดของ สุพานี สถงภูพานิช (2553) สรุปว่า สภาพแวดล้อมในปัจจุบันนี้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และมากกว่าแต่ก่อนเป็นอย่างมาก ผลกระทบที่มีต่อองค์การจึงมีมากเป็นเงาตามตัว ด้วยเหตุนี้การวางแผนกลยุทธ์จึงเป็นงานที่สำคัญของผู้บริหารระดับสูง ที่จะต้องเกี่ยวข้องกับการกำหนดแผนกลยุทธ์ขององค์การและการนำแผนกลยุทธ์นั้นไปปฏิบัติ เพื่อเป็นแนวทางให้องค์การก้าวหน้าไปในทิศทางที่เหมาะสมและประสบความสำเร็จบรรลุเป้าหมาย ผู้บริหารจะต้องมีการวางแผนกลยุทธ์ที่ชาญฉลาด กำหนดกลยุทธ์ที่แตกต่างจากคนอื่น แต่เป็นความแตกต่างเชิงสร้างสรรค์ เพื่อใช้เป็นแนวทางให้องค์การปฏิบัติงานเหนือกว่าคู่แข่ง

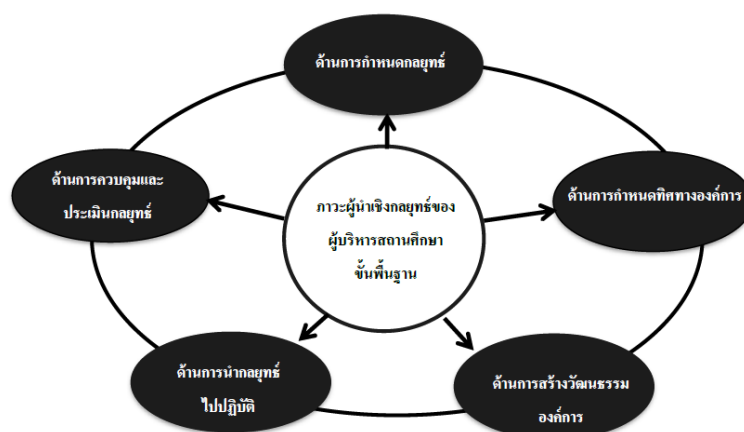
ชั้น และเพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายตามที่ต้องการได้ ถ้าปราศจากแผนกลยุทธ์ องค์การจะไม่มีแนวทางที่ชัดเจนในการดำเนินงาน ไม่มีแผนที่จะสามารถโต้ตอบหรือเอาชนะการแข่งขันไม่มีแผนที่จะปฏิบัติให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป

4. ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ ด้านการสร้างวัฒนธรรมองค์การ มีค่าเฉลี่ยของความเป็นไปได้และการนำไปใช้ประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด เป็นลำดับที่สี่ ที่เป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาตระหนักและให้ความสำคัญในการสร้างวัฒนธรรมองค์การท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงของยุคโลกาภิวัตน์ในปัจจุบัน ผู้บริหารสร้างความเชื่อ หรือค่านิยมให้บุคลากรยึดถือไว้เป็นเป้าหมายร่วมกันเพื่มุ่งไปสู่ความสำเร็จตามวิสัยทัศน์และพันธกิจ ผู้บริหารกระตุ้นและผลักดันเพื่อส่งเสริมความเชื่อ ค่านิยมขององค์การส่งเสริมให้บุคลากรกล้าตัดสินใจ สร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และถ่ายทอดวัฒนธรรมองค์การร่วมกันจนเกิดวัฒนธรรมองค์การคุณภาพในสถานศึกษา บุคลากรทำงานด้วยความสุขและความเต็มใจนำไปสู่ความสำเร็จและเป้าหมายที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับแนวคิดของ คีฟส์ (Keeves, 1997) กล่าวว่า จุดมุ่งหมายสำคัญของการตรวจสอบหรือการประเมินรูปแบบนั้น เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบในการปฏิบัติจริง รูปแบบทางวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ จะทำการทดสอบโดยการพิสูจน์ตามสูตร หรือสมการ หรือตรวจสอบด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์โดยการประมาณค่าพารามิเตอร์ของรูปแบบ สำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ และพฤติกรรมศาสตร์ มักจะดำเนินการทดสอบรูปแบบด้วยวิธีทางสถิติ ผลของการทดสอบจะนำไปสู่การยอมรับหรือปฏิเสธรูปแบบนั้น และนำไปสู่การสร้างทฤษฎีใหม่ต่อไป แต่การทดสอบรูปแบบบางเรื่องนั้นไม่สามารถกระทำด้วยวิธีการดังกล่าวได้ เนื่องจากมีข้อจำกัดบางประการ

5. ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ ด้านการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ มีค่าเฉลี่ยของความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุดเป็นลำดับที่ห้า และการนำไปใช้ประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุดเป็นลำดับที่ห้า ที่เป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาที่มีวิสัยทัศน์จะเป็นผู้นำที่มีการแสดงออกทางด้านความคิด มีทัศนคติเชิงบวก พัฒนาศักยภาพของตนเองและผู้อื่นด้วยความริเริ่มสร้างสรรค์ แปลกใหม่ มีจินตนาการในการคิด มีความยืดหยุ่นทางการคิด ซึ่งผู้นำที่มีวิสัยทัศน์เป็นสิ่งที่สำคัญต่อสถานศึกษาในการกำหนดวิสัยทัศน์การทำงานขององค์การ ผู้บริหารจะมองภาพในอนาคตที่ต้องการให้เกิดกับสถานศึกษา นำพาสถานศึกษาไปสู่สิ่งใหม่ ๆ เป็นผู้จุดประกายความคิดสร้างสรรค์พัฒนาศักยภาพของบุคลากรอย่างต่อเนื่องให้เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถสร้างประโยชน์ต่อสถานศึกษาและจงใจให้บุคลากรปฏิบัติตามจนบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้สอดคล้องกับแนวคิดของไพฑูรย์ สีนลารัตน์ (2555) ได้กล่าวความสำคัญของภาวะผู้นำวิสัยทัศน์ ช่วยให้ผู้บริหารรู้จักและเข้าใจสภาพการณ์ของโรงเรียนเป็นอย่างดี สามารถกำหนดบทบาทและทิศทางของโรงเรียนได้อย่างชัดเจน ขยายความคิดให้คนยอมรับและปรับเปลี่ยน ทำให้เกิดความเชื่อถือ ศรัทธา เห็นพ้องหรือสอดคล้องต้องกัน นำไปสู่การดำเนินงานที่มีประสิทธิผล

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

รูปแบบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการบริหารสถานศึกษา เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อสถานศึกษา ประกอบด้วยรูปร่างกลมล้อมรอบด้วยรูปวงรี รูปวงกลม ชั้นในแสดงความสัมพันธ์ต่อความคิดหลักของรูปวงรีชั้นนอก 5 รูป ซึ่งจำลองจากภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ 5 องค์ประกอบอย่างครอบคลุม ดังนี้ 1) ด้านการกำหนดกลยุทธ์ 2) ด้านการกำหนดทิศทางขององค์กร 3) ด้านการสร้างวัฒนธรรมองค์กร 4) ด้านการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ และ 5) ด้านการควบคุมและประเมินกลยุทธ์

สรุป

จากการวิจัยการพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนบน ผู้วิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ผลการพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่ารูปแบบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความเหมาะสม ถูกต้องประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ด้านการกำหนดกลยุทธ์ จำนวน 6 ข้อ 2) ด้านการกำหนดทิศทางขององค์กร จำนวน 7 ข้อ 3) ด้านการสร้างวัฒนธรรมองค์กร จำนวน 6 ข้อ 4) ด้านการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ จำนวน 6 ข้อ และ 5) ด้านการควบคุมและประเมินกลยุทธ์ จำนวน 6 ข้อ รวมข้อย่อย 31 ข้อ

2. ผลการประเมินความเป็นไปได้และการนำไปใช้ประโยชน์ของรูปแบบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า มีค่าเฉลี่ยโดยรวมของระดับความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการกำหนดกลยุทธ์ ด้านการควบคุมและประเมินกลยุทธ์ ด้านการกำหนดทิศทางองค์กร ด้านการสร้างวัฒนธรรมองค์กร และด้านการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ สำหรับการนำไปใช้ประโยชน์ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการกำหนดกลยุทธ์ ด้านการควบคุมและประเมินกลยุทธ์ ด้านการกำหนดทิศทางองค์กร ด้านการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ และด้านการสร้างวัฒนธรรมองค์กร

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 ผลการพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่ารูปแบบดังกล่าวมีความเหมาะสมและถูกต้อง โดยมี 5 องค์ประกอบที่ชัดเจน ได้แก่ การกำหนดกลยุทธ์ การกำหนดทิศทางขององค์กร การสร้างวัฒนธรรมองค์กร การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ และการควบคุมและประเมินกลยุทธ์ รวม 31 ข้อย่อย หน่วยงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรนำรูปแบบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ไปปรับใช้ในการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา โดยจัดทำคู่มือแนวปฏิบัติที่ครอบคลุมทั้ง 5 องค์ประกอบ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงาน และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรสนับสนุนการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการให้กับผู้บริหารสถานศึกษา โดยเน้นการพัฒนาทักษะตาม 5 องค์ประกอบที่ระบุไว้ในงานวิจัย

1.2 ผลการประเมินความเป็นไปได้และการนำไปใช้ประโยชน์ พบว่ารูปแบบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์มีความเป็นไปได้และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ในระดับมากที่สุด โดยเฉพาะในด้านการกำหนดกลยุทธ์และการควบคุมและประเมินกลยุทธ์ ดังนั้น โรงเรียนควรนำองค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยสูง เช่น การกำหนดกลยุทธ์ และการควบคุมและประเมินกลยุทธ์ ไปปรับใช้ในการพัฒนาแผนงานและการติดตามผลลัพธ์ขององค์กร และกระทรวงศึกษาธิการ ควรส่งเสริมให้มีการวางระบบประเมินผลกลยุทธ์ที่ชัดเจนและเป็นมาตรฐาน เพื่อให้ผู้บริหารสามารถติดตามและปรับปรุงประสิทธิภาพการดำเนินงานได้

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

งานวิจัยนี้ได้ข้อค้นพบสำคัญ คือ รูปแบบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ที่มีความเหมาะสมและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนบน โดยควรให้ความสำคัญกับการกำหนดกลยุทธ์และการควบคุมและประเมินกลยุทธ์ ซึ่งเป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จขององค์กร และสำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

2.1 ควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับการเปรียบเทียบประสิทธิภาพของการใช้รูปแบบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในพื้นที่อื่น เช่น กลุ่มจังหวัดภาคเหนือหรือภาคใต้ เพื่อประเมินความสอดคล้องกับบริบทที่แตกต่างกัน

2.2 การวิเคราะห์ผลกระทบของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ต่อผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนและประสิทธิภาพของสถานศึกษาในระยะยาว

เอกสารอ้างอิง

- ขวัญฟ้า รังสิยานนท์. (2552). การพัฒนารูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้แนวพุทธสำหรับเด็กปฐมวัย (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- เครือวัลย์ ไชยสินธ์. (2559). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารกับสมรรถนะของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ฏ (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- เชวงศักดิ์ พุกษเทเวศ. (2553). การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากระทรวงศึกษาธิการ (วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ทิพาวดี เมฆสวรรค์. (2545). ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง หลักสูตรการบริหารงาน: การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่. กรุงเทพฯ: อาทิตย์ โพรดักส์ กรุ๊ป.
- ธงชัย สันติวงษ์. (2546). พฤติกรรมผู้บริโภค. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

- นันทน์ภัส สุทธิการ. (2562). *ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 จังหวัดสุราษฎร์ธานี* (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- เนตร์พัฒนา ยาวีราช. (2556). *ภาวะผู้นำและการพัฒนาคุณภาพการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ไทย.
- ไพฑูรย์ สีนารัตน์. (2555). *ผู้นำเชิงสร้างสรรค์และผลผลิตภาพ: กระบวนทัศน์ใหม่และผู้นำใหม่ทางการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ. (2560). *การศึกษาเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และการพัฒนาประเทศชาติ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ไทย.
- มานิช พรหมปัญญา. (2553). *มนุษย์สัมพันธ์และการพัฒนาองค์กร*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ไทย.
- ยศวัต เชื้อวงศ์พรหม. (2562). *อิทธิพลของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์และวัฒนธรรมองค์กรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร*. (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- วิเชียร เกตุสิงห์. (2538). *วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม*. วารสารวิจัย, 9, 9-12
- วิมล จันทรแก้ว. (2555). *รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 3* (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยรังสิต.
- สมยศ นาวิการ. (2544). *การบริหารเชิงกลยุทธ์*. กรุงเทพฯ: อักษรไทย.
- สมชาย เทพแสง และทัศน แสงศักดิ์. (2552). *การคิดเชิงกลยุทธ์ในการบริหารการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ไทย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). *นโยบายการศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สุพานี สฤณวานิช. (2544). *การบริหารเชิงกลยุทธ์: แนวคิดและทฤษฎี*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์. (2555). *การประเมินค่าดัชนีความสอดคล้องของเครื่องมือวิจัย*. วารสารการศึกษา, 25(3), 215-217.
- Adair, J. (2010). *The leadership skills handbook: 50 essential skills you need to be a leader*. Kogan Page.
- DuBrin, A. J. (2010). *Principles of leadership* (6th ed.). South-Western Cengage Learning.
- Davies, B., & Davies, M. (2004). *The nature and role of leadership in educational management*. *Educational Management Administration & Leadership*, 32(1), 33-42.
- Davies, B., & Ellison, L. (2005). *Strategic leadership: The changing face of leadership in education*. *Educational Management Administration & Leadership*, 33(1), 25-45.
- Dess, G. G., & Miller, A. (1993). *Strategic management: Text and cases*. McGraw-Hill.
- Gill, R. (2006). *Theory and practice of leadership*. SAGE Publications.
- Hitt, M., Ireland, R., & Hoskisson, R. E. (2007). *Strategic management: Competitiveness and globalization* (7th ed.). Ohio: Thomson/South Western.
- Keeves, J. P. (1997). *Educational research, methodology and measurement: An international handbook*. New York: Pergamon
- Lear, J. (2012). *The leadership challenge: How to make extraordinary things happen in organizations* (5th ed.). Jossey-Bass.

- Maghroori, R., & Rolland, E. (1997, April). Strategic leadership: The art of balancing organizationmission with policy, procedure, and external environment. *The Journal of Leadership Studies*, 4(2), 62–81.
- Robbins, S. P., & Coulter, M. (2012). *Management* (12th ed.). Pearson Education.
- Wheelen, T. L., & Hunger, J. D. (2012). *Strategic management and business policy: Toward global sustainability* (13th ed.). Pearson Education.